

ПРОТЕСТАНСЬКА ЕТИКА ЯК ВИД ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність теми дослідження. У 2017 році Європейській реформації виповнилося п'ятсот років. Реформація в Європі, яка проходила в XVI столітті, була однією з найцікавіших періодів всесвітньої історії. Реформація мала вплив не тільки на релігію і богослов'я, але і на економіку, політику і суспільство. Тему реформації можна розглядати, як процес усвідомлення та реалізації суспільних перетворень у Західній Європі з кінця XV ст. і до наших днів. Але Реформація була б неможливою без попередньої кризи середньовічної Церкви. Для доби пізнього середньовіччя було властиве зростання духовної активності і незалежності мирян. Конструктивним виявом критичних настроїв напередодні Реформації було братство «Сучасної благочесності», під впливом якого перебували Миколай Кузанський, Йоган Райхлін, Еразм Роттердамський та інші. Це братство стало джерелом для гуманістичного, протестантського та католицького реформаторських рухів XVI століття.

Мета дослідження: полягає у системному аналізі реформації, як форми усвідомлення та реалізації суспільних перетворень, що дає можливість визначити як історичні причини і передумови цього складного явища, так і його глибинний зміст та багатопланові наслідки для розвитку різноманітних аспектів життя величезних суспільних анклавів, і, перш за все, Європи, країн Північної Америки, Австралії та ін.

Завдання: досягнути поставленої мети передбачити розв'язання таких основних дослідницьких завдань, як необхідність дати визначення поняттю реформації, з'ясувати як реформація привела до усвідомлення і реалізації суспільних перетворень і показати як це може бути застосовано в українських реаліях.

Об'єктом дослідження: є вплив класичного протестантизму на економічне зростання країн, де він переміг, показує як протестантська трудова етика змінила економіку і суспільство цих країн.

Предмет дослідження: Тема реформації сьогодні перебуває в зоні уваги не тільки західних або російських дослідників, а також і українських науковців. Так професор Національного університету «Острозька Академія» Петро Крапюк в своїй статті «Що дала реформація Європі і Україні?» вказує на позитивний внесок цього історичного явища. Російський вчений, доктор історичних наук, М. В. Дмитрієв в своїй статті про московського Лютера – Феодосія Косого, показує, що Реформація торкнулася не тільки «латинської» частини Європи, але і східнослов'янської периферії. Професор історії Гарвардського університету Сергій Плюхій, в своїй книжці «Брама Європи» розмірковує про вплив Реформації і доводить що це явище проявило не тільки опір західним тенденціям, але і їхню адаптацію, що знайшли своє втілення і в українському католицизмі, і в українському православ'ї. Тема реформації перебуває в полі зору В. Любашенко, М. Черенкова, В. Бачиніна, Р. Соловія, С. Саннікова, А. Денисенко, В. Волковського, П. Крапюка, Н. Хром'як та інших.

Термін «Реформація» використовується в різних значеннях. До сих пір визначення цього поняття залишається дискусійним. Етимологія слова реформація, яке походить від латинського *reformatio* означає перетворення, преображення, виправлення, відновлення і повернення. Тобто, той хто здійснює перетворення чи виправлення, є реформатором. Слово реформація можливо тлумачити як трансформацію, перебудову, зміну форми як у зовнішньому вигляді чи звичках, так і в суспільному житті чи в юридичній практиці. Реформація може розумітись, як перетворення чогось у нову форму або відновлення усталеного у сучасній моделі.

Період реформації – це час поступового руйнування феодалізму, натурального господарства та інтенсивного розвитку ринкових відносин у Європі. Той час характеризувався пошуком нових ідей і бажанням до радикальних змін. Епоха Відродження і період Реформації – це дві віхи в історії західноєвропейського суспільства, які змінили той час і привели світ до модернізму, оскільки Реформація була духовним протистоянням Ренесансу, який розпочався раніше і мав на увазі бажання змінити «варварське» мистецтво середньовіччя. Але ренесанс, це не тільки зміни в мистецтві, це зміни і в світогляді, які мали на увазі переоцінку християнських цінностей. Як реакція на ренесанс і занепад християнської церкви, яка не змогла вирішити проблему гуманізму, з'являється програма реформації, разом з своїми новими етичними нормами. Так результатом реформації стала, так звана, протестантська трудова етика. [1, с.86].

Професійна етика ранніх протестантів була аскетичною за своєю суттю. Історичними носіями аскетичного протестантизму, в першу чергу, були кальвінізм західноєвропейських країн XVII століття; пієтизм, методизм і анабаптизм. Жоден з цих напрямів не був ізольованим від інших, також не було суворого обмеження цих течій від не аскетичних церков Реформації. Наприклад, методизм, який виник в середині XVIII ст. у межах державної церкви Англії, представлявся її засновникам не як нова церква, а як відродження аскетичного духа в старій церкві. Пієтизм в Англії і в Голландії виник на підрунті кальвінізму і протягом певного часу не відривався від основної віри. Завдяки протестантській традиції міського управління змінився навіть зовнішній вигляд міст і їх мешканців. Сформувалася протестантський культ простоти, опадливості, охайності, послуху, а також підкорення правилам поведінки та здорового глузду. З цих протестантських рис почало розвиватися вільне підприємництво нової європейської буржуазії.

Іншими словами, протестантський аскетизм щодо багатства, яке необхідно було заробити, призводив до накопичення благ, скорочував споживання і відкидав насолоду багатством. Прагнення до наживи було викуплене через аскезу. Тобто питання стояло не в тім, що не треба мати прибутки, а в тім, як використовувати придбане майно. Аскеза вимагала від багатих, щоб вони правильно використовували свої достатки практично корисним цілям. Ще один цікавий момент, що саме аскеза приводила до накопичення багатства, бо зменшення витрат на розкіш, з одного боку, і працьовитість, з іншого боку, а також бережливість привели до зростання статків. [2, с.1-70].

Протестантська етика позитивно вплинула на економічне зростання в Західній Європі, бо спонукала людей до самовідданої праці і, таким чином, призвела до економічного росту саме протестантських країн. Аргумент, що праця веде до економічного успіху, ґрунтується на класичній економічній теорії виробництва і зростання. На думку Найла Фергюсона, щодо ефективності протестантської трудової етики, то він вважав, що досвід Західної Європи в останню чверть століття підтверджує припущення щодо протестантської етики. «Іпрямо кажучи, ми є свідками занепаду і падіння протестантської трудової етики тому, що Європа стала більш секуляризованою і це призвело до менш сумлінного ставлення до роботи багатьох європейців» [3, с. 24]. Гіпотезу про вплив протестантської трудової етики довів Йорк Спенкуч, який в 2016 році використав дані з Німеччини, які свідчать про те, що протестанти дійсно працюють більше. Використовуючи метод інструментальних змінних, Спенкуч показав, що протестанти працюють на 3.5 години більше, ніж католики. А Ван Горн та Мазеленд в 2013 році довели, що безробіття приносить більше невдоволення саме протестантам. Отже, протестанти цінять працю більше, ніж представники інших релігійних груп. Протестантизм також стимулював виникнення та розвиток підприємництва. Підприємництво є однією зі основних рис ринкової економіки. У класичній економічній теорії підприємництво розглядається безпосередньо як один з факторів виробництва. Економісти і психологи стверджують, що основні фактори, які спонукають людей до підприємницької діяльності, це наполегливість, стійкість, впевненість в собі, цілеспрямованість та сенс життя. Всі ці фактори безпосередньо пов'язані із світоглядом, тому можуть суттєво відрізнятися у

представників різних релігійних деномінацій. Тобто принципи протестантизму мотивують людей бути більш рішучими, більш мотивованими до успіху, більш працелюбними, більш дисциплінованими і більш зосередженими на своїй власній самореалізації. Ці атрибути, в свою чергу, повинні стимулювати протестантів бути більш схильними до підприємницької діяльності. В своєму науковому дослідженні Рітвелд та Ван Бург пишуть, що протестантські підприємці дійсно вважають, що «робота – це покликання від Бога» і саме через свою підприємницьку діяльність вони можуть допомогти суспільству [3, с. 26].

Висновок: Отже, першим принципом громадянського суспільства є добровільна співпраця, а також готовність допомогти і використати свій вільний час на благо інших. Наявність активного громадянського суспільства, на думку Ф. Фукуями, веде до економічного зростання. Ще одного впливу етична система протестантизму зазнала у сфері державного управління. Реформаційні процеси мали безпосередній вплив на політичну ситуацію. Правлячі еліти, які підтримали протестантизм, позбавили католицьку церкву влади, і тим самим докорінно змінили систему державного управління у напрямі до демократії та парламентаризму.

Література

1. Бачинін В.А. (2017). Європейська реформація як духовна війна. [Європейська реформація як духовна війна. (Богослов'я генезису сучасності)]. Київ: Дух і лист, 436с.
2. Мак-Храт, А. (2013). Інтелектуальні витоки європейської реформації Інтелектуальні витоки європейської реформації. Київ: Ніка-Центр, 344 с.
3. Сміт, Л. Л. (2017). Реформація: успіхи Європи і шанси для України [Реформація: успіх Європи та шанс для України]. Київ: Самміт-Книга, 256 с.